

Plán činnosti České inspekce životního prostředí na rok 2023

Obsah

ÚVOD	3
Právní rámec činnosti	3
Dozorová činnost, časový fond	3
 1. INTEGROVANÉ AGENDY	5
Právní rámec činnosti	5
Plán kontrol	6
 2. OCHRANA OVZDUŠÍ, OZONOVÉ VRSTVY A KLIMATICKÉHO SYSTÉMU ZEMĚ	10
Právní rámec činnosti	10
Plán kontrol	10
 3. OCHRANA VOD	15
Právní rámec činnosti	15
Plán kontrol	15
 4. ODPADOVÉ HOSPODÁŘSTVÍ	20
Právní rámec činnosti	20
Plán kontrol	20
 5. OCHRANA PŘÍRODY A CITES	26
Právní rámec činnosti	26
Plán kontrol	26
 6. OCHRANA LESA	30
Právní rámec činnosti	30
Plán kontrol	30

ÚVOD

Právní rámec činnosti

Česká inspekce životního prostředí (dále „ČIŽP“) bude i v roce 2023 zajišťovat výkon státní správy, který je na ni delegován **právními předpisy ČR na ochranu životního prostředí** (dále „ŽP“), v platném a účinném znění a přímo účinnými nařízeními ES.

Činnost ČIŽP lze rozdělit na **dozorovou – kontrolní**, což je stěžejní činnost ČIŽP, prováděná inspektory zejména deseti oblastních inspektorátů, příp. ředitelstvím ČIŽP, a činnost **nedozorovou**. Zde se jedná o vydávání souhrnných stanovisek a vyjádření např. v rámci procesu EIA, k projektovým dokumentacím, dotacím z operačních programů ŽP, v povolovacím procesu aj.

Důležitou oblastí činnosti ČIŽP je též shromažďování a předávání informací v rámci resortu i vně, využitelných např. pro podávání zpráv Evropské komisi nebo přípravě novelizace obecně závazných právních předpisů.

Dozorová činnost, časový fond

Reálně naplánovat objem činnosti ČIŽP, zejména té dozorové, je možno víceméně jen na základě statistických údajů z minulých období.

Kontroly

Časová náročnost jednotlivých kontrol a následně vedených správních řízení je **diametrálně rozdílná** v návaznosti na **typ kontrolovaného subjektu** a **kontrolovaný zákon** (energetická zařízení, ČOV, skládky, původci odpadů atd.).

Důležitá je také **velikost subjektu** a **rozsah činnosti** (např. u obalů – dovoz např. jen stovky kg obalů vs. markety s celorepublikovou působností – tisíce tun obalů). Dalšími hledisky, které ovlivňují náročnost při provedení kontroly, je **spolupráce subjektu** (přebírání dokladů, umožnění kontroly) a také legislativní nejasnosti v dané problematice.

Průměrná délka kontroly je též **rozdílná podle složek** ochrany životního prostředí a činí cca u oddělení odpadového hospodářství oblastních inspektorátů ČIŽP 4,5 dne, odd. ochrany vod tři dny, odd. ochrany ovzduší dva dny, odd. ochrany lesa 6,5 dne a odd. ochrany přírody od jedné hodiny na detašovaném pracovišti Letiště Václava Havla (CITES) až po tři dny u kontrol dle zákona o ochraně přírody a krajiny. Do této doby je započítána příprava na kontrolu, provedení kontroly a další související práce po kontrole (vkládání do centrálního informačního systému ČIŽP, příp. zpracování a uložení zprávy o kontrole do Informačního systému integrované prevence, který spravuje Ministerstvo životního prostředí apod.) až po odeslání závěrečného protokolu.

Obecně se **plánuje 40 – 45 % časového fondu** inspektora určenému k dozorové - kontrolní činnosti inspektorů.

Zbytek kapacity kontrolní činnosti je ponechán na plnění úkolů, které se v průběhu roku vyskytnou, a povinností inspekce je se jimi zabývat. Sem patří řešení přijatých **podnětů poukazujících na poškozování životního prostředí** a dále například neplánované kontroly včetně kontrol provádění autorizovaných měření emisí, podněty, operativně zadávané dílčí

tematické úkoly MŽP apod. Časově velmi náročné je pak také **šetření havárií** (zahoření skládek, chemický průmysl) apod.

Integrovaná prevence

Počet plánovaných kontrol **na IPPC zařízeních** (s integrovaným povolením), tzn. kontrol **převážně prováděných společně více nebo všemi složkami technické ochrany ŽP**, tvoří na rozdíl od plánů kontrolní činnosti těchto složek téměř 100% možné kapacity kontrolní činnosti v této oblasti. Jedná se o velmi složité kontroly, které jsou odborně i časově náročné jak na přípravu, tak i na vlastní provedení kontroly a rovněž i případné správní řízení. Plán kontrol na IPPC zařízeních (Program běžných kontrol) je uveden samostatně pod plánem činnosti v rámci integrovaných agend.

Nedozorová činnost, prevence

V rámci zefektivnění působnosti v ochraně ŽP je též ČIŽP kladen **důraz na provádění osvětové činnosti při dozoru, spolupráci s ostatními orgány státní správy a na rozšíření a zkvalitnění nedozorové činnosti v oblasti předávání informací** vně vůči veřejnosti i dovnitř pro vzdělávání inspektorů, tzn. konferencemi, semináři, školeními apod.

Další oblastí je podávání trestních oznámení, podávání podnětů ČIŽP k jiným správním orgánům a plnění povinností daných **informačními zákony** (zákony č. 106/1999 Sb. a 123/1998 Sb.).

Důležitou preventivní činností zůstává též tvorba a vydávání vyjádření a stanovisek, a to zejména:

- v rámci procesu posuzování vlivů na životní prostředí, tj. EIA/SEA,
- k žádostem o vydání integrovaných povolení nebo ke změnám integrovaných povolení,
- k povolení provozu zařízení z hlediska ochrany ovzduší,
- k dotacím z Operačních programů ŽP vyhlášených SFŽP,
- projektovým dokumentacím,
- k systému environmentálního managementu a auditu – v rámci registrace EMAS, EMS,
- v rámci programu Bezpečný podnik,
- k ekologickým auditům atd.

1. INTEGROVANÉ AGENDY

Právní rámec činnosti

Česká inspekce životního prostředí je jako kontrolní orgán dle ust. § 20b odst. 1 a § 34 písm. a) zákona č. 76/2002Sb., o integrované prevenci a omezování znečištění, o integrovaném registru znečišťování a o změně některých zákonů (zákon o integrované prevenci), v platném a účinném znění (dále „zákon o IPPC“) příslušná zejména ke kontrole dodržování ustanovení tohoto zákona a závazných podmínek provozu týkajících se oblasti ochrany vod, ochrany ovzduší a odpadového hospodářství dle tzv. integrovaných povolení (dále „IP“), která byla vydána příslušnými krajskými úřady, popř. MŽP, dle tohoto zákona o IPPC.

Zde rozeznáváme, vzhledem ke každoročnímu plánu kontrolní činnosti, dva dokumenty: „**Plán kontrol IPPC zařízení**“ (tříletý na pevné období, každoročně aktualizovaný) a dále z něj rozpracovaný konkrétní „**Program běžných kontrol OIA**“, který je obdobou plánů odborných technických složek ochrany životního prostředí a koresponduje s nimi.

Plán kontrol IPPC zařízení se dle zákona o IPPC vztahuje na všechna zařízení s platným IP s tím, že je třeba zejména dodržet doby mezi dvěma kontrolami na místě (jeden až maximálně tři roky dle stanovené rizikovosti zařízení – viz dále). Obsahuje tedy četnost kontrol na místě u každého zařízení s IP a také informaci, kterou odbornou složkou ochrany životního prostředí bude zařízení kontrolováno.

Inspekce v oblasti integrovaných agend bude v roce 2023 zajišťovat výkon státní správy, který je na ni delegován **právními předpisy na ochranu životního prostředí** (dále „ŽP“), v platném a účinném znění a přímo účinnými **nařízeními EU**, zejména:

- **zákonem č. 76/2002 Sb.**, o integrované prevenci a omezování znečištění, o integrovaném registru znečišťování a o změně některých dalších zákonů (zákon o integrované prevenci),
- **zákonem č. 25/2008 Sb.**, o integrovaném registru znečišťování životního prostředí a integrovaném systému plnění ohlašovacích povinností v oblasti životního prostředí a o změně některých zákonů (dále jen „zákon o IRZ“),
- **zákonem č. 167/2008 Sb.**, o předcházení ekologické újmy a o její nápravě a o změně některých zákonů (dále jen „zákon o ekologické újmě“),
- **zákonem č. 100/2001 Sb.**, o posuzování vlivů na ŽP a o změně některých souvisejících zákonů,
- **Nařízením Evropského parlamentu a rady (ES) č. 166/2006**, kterým se zřizuje evropský registr úniků a přenosů znečišťujících látek (E-PRTR – European Pollutant Release and Transfer Register).

Činnost inspekce v oblasti integrovaných agend v roce 2023 lze rozdělit na **činnost dozorovou** (kontrolní) a **nedozorovou** (neboli preventivní - tj. vydávání souhrnných vyjádření a odborných sdělení, posudků, názorů, např. v rámci procesu EIA nebo IPPC).

Kontrolní činnost je inspekcí prováděna dle výše uvedených právních předpisů (vyjma zákona č. 100/2001 Sb.) a v souladu s ustanoveními Kontrolního řádu, tzn. **zákona č. 255/2012 Sb.**, vedení přestupkových řízení dle **zákona č. 250/2016 Sb.**, o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich. Řízení o nápravných opatřeních atd. jsou vedena v souladu se Správním řádem, tzn. **zákonem č. 500/2004 Sb.**

Nedozorová činnost inspekce je zaměřena na prevenci při vyjadřování se k jednotlivým fázím procesu posuzování vlivů na ŽP (zákon č. 100/2001 Sb.), k žádostem o vydání nebo změny integrovaných povolení (zákon o integrované prevenci).

Inspekce **poskytuje informace dle zákona č. 123/1998 Sb.**, o právu na informace o životním prostředí, a **č. 106/1999 Sb.**, o svobodném přístupu k informacím.

Zeměpisná oblast

ČIŽP má, jakožto kontrolní orgán, v územní působnosti území celé České republiky. Organizačně je inspekce rozdělena na 10 oblastních inspektorátů (dále „OI“), které pokrývají všech 14 krajů:

- OI Praha – území Hlavního města Prahy a Středočeského kraje,
- OI České Budějovice – území Jihočeského kraje,
- OI Plzeň – území Plzeňského kraje,
- OI Ústí nad Labem – území Ústeckého a Karlovarského kraje,
- OI Hradec Králové – území Královéhradeckého a Pardubického kraje,
- OI Havlíčkův brod – území Kraje Vysočina,
- OI Brno – území Jihomoravského a Zlínského kraje,
- OI Olomouc – území Olomouckého kraje,
- OI Ostrava – území Moravskoslezského kraje,
- OI Liberec – území Libereckého kraje.

Seznam zařízení

Stěžejní v oblasti integrované prevence je **vnější kontrolní činnost jednotlivých OI ČIŽP a ředitelství ČIŽP**. Tuto a ostatní činnost ve vazbě na uvedenou legislativu též relevantně specifikují vnitřní služební předpisy inspekce.

Seznam IPPC zařízení, tzn. zařízení v působnosti zákona o IPPC v gesci jednotlivých OI, vychází z dat IS IPPC MŽP viz <https://ippc.mzp.cz/ippc/ippc.nsf/index.xsp>.

Plán kontrol

Plán kontrol IPPC zařízení (dále jako „plán kontrol“) a Program běžných kontrol IA jsou specifické a značně rozdílné dokumenty od plánů kontrolní činnosti jednotlivých odborných složek ochrany ŽP.

Prioritou je povinnost akceptování ustanovení novelizovaného zákona o integrované prevenci (zákonem č. 69/2013 Sb. - § 20b, § 34 atd.), kterým se implementuje **Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2010/75/EU o průmyslových emisích**, ze dne 24. 11. 2010. Dle těchto ustanovení je třeba zejména dodržet **doby mezi dvěma kontrolami na místě** (jeden až max. tři roky dle rizikovosti zařízení). Tímto jsou kladeny **značné nároky na frekvenci a rozsah kontrol** i dalších činností ČIŽP v této oblasti.

Na základě stanovení rizikovosti zařízení byl zpracován plán kontrol na další období tři let, tj. 2023 až 2025, který navázal na plány pro období 2014 – 2016, 2017 – 2019 a 2020 – 2022. V textové a tabulkové podobě je samostatným dokumentem inspekce.

Pro zařazení zařízení do jedné z uvedených kategorií četnosti kontrol byla využita kritéria § 20b odst. (6) zákona o integrované prevenci:

- možné a skutečné dopady dotyčných zařízení na lidské zdraví a ŽP při zohlednění úrovně a druhů,
- historie dodržování podmínek integrovaného povolení,
- účast provozovatele zařízení v systému Společenství pro environmentální řízení podniků a auditu nebo v jiném systému environmentálního řízení (EMAS, ISO 14001).

Dále byla zhodnocena i **obecná kritéria pro přidělení četnosti kontrol pro zařízení** dle § 20b odst. (5), zejména významnost vlivu provozu zařízení na lidské zdraví a životní prostředí, dodržování emisních limitů, druhu a úrovně emisí vzhledem k vlivu na ŽP, a to i s ohledem na citlivost místního prostředí, riziko havárie, aj.

Plán aktuálně zahrnuje celkem **1 511 IPPC zařízení** z nichž 1 485 IPPC zařízení má platné IP (očistěno o chyby v IS IPPC).

Plán též reflektuje složkové úkoly odborných oddělení technické ochrany ŽP, a to s ohledem na rizikovost jednotlivých zařízení.

Program běžných kontrol IPPC zařízení, opakované a mimořádné kontroly

Program běžných kontrol IPPC na rok 2023 (dále jen „program“) zařízení byl tedy zpracován na základě tříletého plánu kontrol v tabulkové podobě ŘDT ČIŽP v souhrnu a jednotlivými OI jmenovitě, po konkrétních IPPC zařízeních a po pololetích roku 2023. Program je zpracován souhrnně v rámci OIA a kontroly jsou též informativně zahrnuty do plánů kontrolní činnosti odborných složek ochrany ŽP, které koordinovaně tuto činnost provádějí (ochrana vod, ochrana ovzduší, odpadové hospodářství). V návaznosti na každou kontrolu na místě má inspekce navíc zákonnou povinnost vedle protokolu o kontrole i zpracovat **Zprávu o kontrole** a poté ji **zveřejnit na IS IPPC MŽP**.

Počet plánovaných kontrol na IPPC zařízeních (s IP), tzn. kontrol převážně prováděných společně více nebo všemi odbornými složkami technické ochrany ŽP, tvoří na rozdíl od plánů kontrolní činnosti těchto složek téměř 100 % možné kapacity kontrolní činnosti OIA v této oblasti. Jedná se o velmi složité kontroly, které jsou odborně i časově náročné jak na přípravu, tak i na vlastní provedení kontroly a i případné správní řízení.

Rozložení kontrol v oblasti integrovaných agend vč. oblasti integrované prevence:

Typy kontrol	Počty kontrol 2023	(Počty kontrol 2022)
Celkové kontroly na IPPC zařízeních	344	(269)
Kontroly složkové (vícesložkové) na IPPC zařízeních	332	(420)
Celkem Program běžných kontrol IPPC zařízení	676	(689)
Kontroly plnění povinnosti dle zákona o IRZ	270	(263)
Kontroly v rámci zákona o ekologické újmě	85	(74)
Celkem Program běžných kontrol integrovaných agend	1031	(1026)
Z toho specifické kontroly	167	(8)

Tzv. integrované kontroly budou provedeny na zařízeních spadajících pod zákon o integrované prevenci a jsou rozlišeny na **celkové kontroly** (KC) dodržování všech podmínek IP s možností kontroly složkových zákonů (v oblastech OO, OH, OV) a dalších obecně závazných právních předpisů nebo rozhodnutí správních orgánů v oblasti ochrany ŽP. Zpravidla se provádí současně i kontrola dle zákona o IRZ a zákona o ekologické újmě (není podmínkou).

Dále jsou zde naplánovány též kontroly **složkové nebo vícesložkové** (KSL), což jsou kontroly jedné nebo více složek zaměřené na **plnění podmínek IP týkajících se pouze dané složky/složek**, včetně kontroly prováděných běžně na těchto zařízeních v rámci složkových zákonů nebo specifických úkolů těchto složek.

Za specifické kontroly jsou označovány kontroly, které jsou plánovány i na základě úkolů z MŽP, místních specifik v oblasti integrované prevence (např. podezření z provozu bez IP), registrů znečišťování a ekologické újmy.

Celkem bylo na rok 2023 naplánováno provést na IPPC zařízeních **676 běžných kontrol** (KC+KSL), viz souhrnná tabulka výše.

Opakované a mimořádné kontroly

ČIŽP provádí plánovaně nebo operativně **opakované kontroly na místě** (v souladu s odst. 8 § 20b zákona o integrované prevenci), pokud zjistila v rámci výkonu kontroly na místě závažné porušení závazných podmínek IP (do 6 měsíců od této kontroly).

Mimořádné kontroly inspekce plánuje a provádí zejména za účelem prošetření stížností týkajících se ŽP a vyšetření závažných havárií, mimořádných událostí a případů nedodržování požadavků v oblasti ŽP a - pokud je třeba, i před vydáním IP - přezkumem závazných podmínek nebo změnou IP. Mimořádné kontroly jsou též prováděny na základě poznatků z kontrolní činnosti.

Registry znečišťování a ekologická újma

Dozorová činnost v oblasti integrovaných agend zahrnuje i kontroly týkající se plnění povinností dle zákona o IRZ, tzn. zejména kontroly vedení evidence a případného ohlašování do Integrovaného registru znečišťování (IRZ), popř. do registru E-PRTR prostřednictvím Integrovaného systému plnění ohlašovacích povinností (ISPOP) a kontroly v rámci zákona o ekologické újmě a nařízení vlády č. 295/2011 Sb. – tzn. kontroly povinností mít vypracované základní, příp. podrobné hodnocení rizika, finanční zajištění. Na rok 2023 bylo naplánováno provést 270 kontrol dle zákona o IRZ a 85 kontrol dle zákona o ekologické újmě, viz souhrnná tabulka výše.

Nedozorová činnost

Další podstatnou částí činnosti v oblasti integrovaných agend v roce 2023 budou vyjádření, sdělení, posudky apod. Jedná se o souhrnné dokumenty, které obsahují vyjádření jednotlivých složek ČIŽP ve svých odbornostech.

V rámci vyjádření vydávaných OI a ředitelstvím ČIŽP v procesu posuzování vlivů na ŽP podle zákona č. 100/2001 Sb. lze na základě předchozích let i pro rok 2023 očekávat, že velký podíl zde bude představovat zpracování vyjádření právě v rámci procesu EIA/SEA (cca 700 vyjádření).

OI ČIŽP vydávají vyjádření také k žádostem o vydání nebo ke změnám IP dle zákona o integrované prevenci. Na žádost krajských úřadů inspekce zhodnocuje své znalosti provozů poskytnutím zpracovaných odborných vyjádření k těmto žádostem. V rámci těchto řízení ČIŽP v některých případech navrhuje znění závazných podmínek provozu k zajištění kontrolovatelnosti a vymahatelnosti těchto podmínek. Tuto činnost zastřešují koordinátoři integrovaných agend z oddělení integrovaných agend ve spolupráci s ostatními odbornými odděleními OI (cca 700 vyjádření).

Dále budou zpracovávána vyjádření k dobrovolným environmentálním nástrojům jako je např. **EMAS** nebo k programu **Bezpečný podnik** a příp. k **ekologickým auditům** aj. Nezanedbatelný je např. i aktivní podíl inspekce na činnosti **v technických pracovních skupinách** zejména při **MŽP** („Kraje a integrovaná prevence“) a při **MPO** („Fórum pro výměnu informací o BAT“). Důležitou oblastí činnosti ČIŽP je též shromažďování a předávání informací **na MŽP** např. **pro podávání zpráv Evropské komisi**.

Inspekce dále připomínkuje návrhy novel obecně závazných právních předpisů. Časově velmi náročnou činností je pak také poskytování informací na základě žádostí veřejnosti v rámci informačních zákonů.

2. OCHRANA OVZDUŠÍ, OZONOVÉ VRSTVY A KLIMATICKÉHO SYSTÉMU ZEMĚ

Právní rámec činnosti

Oddělení ochrany ovzduší ČIŽP bude v roce 2023 zajišťovat výkon státní správy na úsecích ochrany ovzduší, ochrany ozonové vrstvy a klimatického systému Země podle obecně závazné legislativy na národní úrovni i přímo účinných evropských předpisů s důrazem na aktuální požadavky ochrany životního prostředí. Právní předpisy, pokrývajícími výše uvedené oblasti ochrany životního prostředí, jsou vypsány níže.

Ochrana ovzduší, udržitelnost biopaliv, integrovaná kontrola a prevence:

- **zákon č. 201/2012 Sb.** o ochraně ovzduší, ve znění pozdějších předpisů,
- **vyhláška MŽP č. 415/2012 Sb.** o přípustné úrovni znečišťování a o provedení některých dalších ustanovení zákona o ochraně ovzduší a Nařízení vlády č. 189/2018 Sb. o kritériích udržitelnosti biopaliv a snižování emisí skleníkových plynů z pohonných hmot,
- **zákon č. 76/2002 Sb.** o integrované prevenci, ve znění pozdějších předpisů,
- **zákon č. 25/2008 Sb.** o integrovaném registru znečišťování a integrovaném systému plnění ohlašovacích povinností v oblasti ochrany životního prostředí, ve znění pozdějších předpisů,
- **zákon č. 100/2001 Sb.** o posuzování vlivů na životní prostředí, ve znění pozdějších předpisů.

Ochrana ozonové vrstvy a klimatického systému Země:

- **zákon č. 73/2012 Sb.** o látkách, které poškozují ozonovou vrstvu, a o fluorovaných skleníkových plynech, ve znění pozdějších předpisů,
- **vyhláška MŽP č. 257/2012 Sb.** o předcházení emisím látek, které poškozují ozonovou vrstvu, a fluorovaných skleníkových plynů, ve znění pozdějších předpisů,
- **nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1005/2009** o látkách, které poškozují ozonovou vrstvu,
- **nařízení Komise (EU) č. 744/2010**, kterým se mění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1005/2009 o látkách, které poškozují ozonovou vrstvu, s ohledem na kritická použití halonů,
- **nařízení Komise (EU) č. 291/2011** o základním použití jiných regulovaných látek než hydrochlorfluoruhlovodíků pro laboratorní a analytické účely v Unii podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1005/2009,
- **nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 517/2014** o fluorovaných skleníkových plynech a o zrušení nařízení (ES) č. 842/2006,
- **prováděcí nařízení Evropské komise k nařízení (EU) č. 517/2014** – nařízení Komise (EU) č. 1191/2014 včetně úprav, č. 2015/2065, č. 2015/2066, č. 2015/2067, č. 2015/2068, č. 2016/879 a č. 2019/661,
- **dosud platná prováděcí nařízení Evropské komise ke zrušenému nařízení (ES) č. 842/2006** – č. 1516/2007, č. 1497/2007, č. 304/2008, č. 306/2008, č. 307/2008,
- **zákon č. 383/2012 Sb.** o podmínkách obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů, ve znění pozdějších předpisů,

- **nařízení Komise (EU) č. 601/2012** o monitorování a vykazování emisí skleníkových plynů podle směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/87/ES,
- **nařízení Komise (EU) č. 2018/2067** o ověřování a akreditaci ověřovatelů podle směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2003/87/ES.

Plán kontrol

Kontrolní činnost inspektorů na úseku oddělení ochrany ovzduší bude v roce 2023 zaměřena jak na řešení aktuálních případů z oblastí ochrany ovzduší, ozonové vrstvy a klimatického systému Země, tak i na prevenci před nežádoucími činnostmi, které mohou nepříznivě ovlivňovat stav v uvedených oblastech.

Prioritou zůstávají kontroly stacionárních zdrojů znečišťování ovzduší, které se největší měrou podílejí na znečišťování ovzduší a přispívají ke znečištění ovzduší látkami nebo jejich prekursorů – poléťavým prachem, polycyklickými aromatickými uhlovodíky, oxidy dusíku a přízemním ozonem. U stacionárních zdrojů znečišťování ovzduší se jedná zejména o kontroly dodržování emisních limitů, emisních stropů, podmínek provozu zdrojů uvedených v povoleních k jejich provozu, včetně podmínek uvedených v provozních řádech jako součástí povolení, spolu s podmínkami provozu stanovenými provozovatelům zdrojů při překročení regulační prahové hodnoty.

Zaměření kontrolní činnosti v roce 2023 obsahuje i **kontroly výkonu osob s autorizací nebo certifikací Ministerstva životního prostředí k vybraným činnostem v oblastech ochrany ovzduší, ozonové vrstvy a klimatického systému Země** a osob vykonávající činnosti na základě povolení Ministerstva životního prostředí. Podle zákona č. 201/2012 Sb. budou inspekce prováděny především kontroly osob s autorizací k jednorázovému měření emisí, podle zákona č. 73/2012 Sb. pak především kontroly osob s certifikací k servisu a kontrole těsností zařízení obsahující regulované látky či fluorované skleníkové plyny.

Důležitou činností inspektorů ochrany ovzduší je jejich **zapojení do povolovacího řízení stacionárních zdrojů znečišťování** jako důležitého preventivního prvku ochrany ovzduší. Pokud o to budou požádáni, budou se vyjadřovat také k žádostem o vydání integrovaných povolení nebo k jejich změnám. V souladu s účinnými nástroji zlepšování kvality ovzduší bude inspekce ve svých vyjádřeních v povolovacích řízeních prosazovat snížení emisí znečišťujících látek do ovzduší - bude využívat možností podávat návrhy na stanovení specifických emisních limitů pro znečišťující látky nebo stanovení takových technických podmínek provozu, jejichž dodržováním budou emise těchto látek minimalizovány. Inspektoři složky ochrany ovzduší se budou podílet na vyjádření k záměrům projednávaným v režimu zákona o posuzování vlivů na životní prostředí (EIA), zejména na posouzení předpokládaných vlivů záměrů na ovzduší.

V oblasti ochrany ozonové vrstvy a klimatického systému Země budou kontroly zaměřeny zejména na **dodržování podmínek při omezování úniků regulovaných látek a fluorovaných skleníkových plynů do ovzduší a na prevenci úniků při zacházení s těmito látkami**. U provozovatelů chladicích a klimatizačních zařízení budou i nadále kontrolovány instalace detekcí úniku chladiv, jejich provozování i ověřování funkčnosti a rovněž dodržování podmínek při zajišťování kontroly těsnosti chladicích a klimatizačních zařízení. Dohlíženo bude i na výkon činnosti osob s certifikátem Ministerstva životního prostředí k instalaci zařízení, kontrolám jejich těsnosti, znovuzískávání, regeneraci a recyklaci chladiv i jejich zneškodňování. Dodržování zákazů a omezování používání regulovaných látek, jejich znovuzískávání, sběr a zneškodňování je stále prioritou kontrolní činnosti inspekce v oblasti ochrany ozonové vrstvy Země. ČIŽP se též soustředí na dodržování podmínek

dovozu halonů pro jejich kritická použití i harmonogramu zákazu užívání regulovaných látek (halonů) jako náplní stabilních hasicích systémů a na jejich zneškodňování. Poznatky získané během kontrol osob zacházejících s regulovanými látkami – jejich dovozem – budou využity v činnosti, kterou je inspekce též pověřena, a to k správě poplatku za dovoz těchto látek. Kontrolní činnost inspekce v oblastech ochrany ozonové vrstvy i klimatického systému Země se značně prolíná, jelikož postupně dochází k náhradám používání regulovaných látek fluorovanými skleníkovými plyny a některá chladiva jsou směsmi obou skupin látek. V plánu kontrol jsou proto obě tyto skupiny kontrolní činnosti spojeny.

Jako součást péče o klimatický systém Země bude kontrolován **rozsah veškerých povinností provozovatelů zařízení zařazených do systému obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů**, zejména oxidu uhličitého, a to jak provozovatelů stacionárních zařízení, tak provozovatelů letadel. V roce 2023 bude kontrolní činnost v této oblasti zaměřena na zařízení vyřazená z obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů a na zařízení s nejvyššími emisemi CO₂ z fosilních paliv.

Inspektoři složky ochrany ovzduší se budou účastnit i kontrol integrovaných, tedy kontrol zařízení s integrovaným povolením vydaným dle zákona č. 76/2002 Sb.

Kontrolní činnost inspektorů složky ochrany ovzduší je plánována jako činnost integrovaná, a to zejména integrací kontrolní činnosti v oblastech vlastní ochrany ovzduší, ochrany ozonové vrstvy a ochrany klimatického systému Země a dále pak integrací mezisložkovou v rámci inspekce u zařízení s integrovaným povolením. Do plánu kontrol jsou zařazeny kontroly zařízení s integrovaným povolením jak složkové, tak vícesložkové.

Předpokladem pro efektivní výkon kontrolní činnosti ve všech svěřených oblastech jsou i údaje z evidence o provozu zařízení, jeho údržbě, mimořádných provozních stavech i činnosti autorizovaných a certifikovaných osob. Proto jsou do plánu zahrnuty i kontroly veškerých evidenčních a oznamovacích povinností kontrolovaných osob.

V rámci spolupráce s ostatními orgány státní správy bude pokračovat součinnost s Celními úřady při kontrolách dodržování povinností při dovozech a vývozech regulovaných látek i fluorovaných skleníkových plynů a výrobků či zařízení s jejich obsahem a dále pak s Ministerstvem životního prostředí při kontrolách plnění reportingových povinností podávaných Komisi dle článku 19 nařízení (EU) č. 517/2014, při kontrolách plnění povinností dovozců fluorovaných skleníkových plynů a zařízení s jejich obsahem a též při dodržování zákazů plynoucích z nařízení (ES) č. 1005/2009 (zejména ve vztahu k výjimkám pro kritická použití halonů).

Během přípravy zaměření kontrolní činnosti v roce 2023 byla dána možnost dotčeným odborům Ministerstva životního prostředí se k zaměření kontrol vyjádřit a návrhy podat. Návrh Odboru ochrany ovzduší a Odboru energetiky a ochrany klimatu Ministerstva životního prostředí byl do plánu inspekce pro rok 2023 zahrnut v plném rozsahu.

S ohledem na značný rozsah kontrolní činnosti pokrytý složkovými úkoly nebyl žádným oblastním inspektorátem podán návrh na zařazení specifického úkolu.

Počty plánovaných kontrol podle typu zdrojů, zařízení, činností, nebo kontrolovaných osob, v roce 2023:

Kontrolované zdroje / zařízení / osoby	Počty plánovaných kontrol
Zdroje vyjmenované v příloze č. 2 k zákonu o ochraně ovzduší	669
Zařízení s integrovaným povolením se zdroji znečišťování ovzduší (kontroly integrované + kontroly složkové)	363
Zdroje nevyjmenované v příloze č. 2 k zákonu o ochraně ovzduší	68
Zdroje s integrovaným povolením – složková kontrola	176
Zařízení zařazená do systému obchodování s oxidem uhličitým	62
Zařízení s regulovanými látkami nebo fluorovanými skleníkovými plyny – dovoz, výroba, provozování	117
Autorizované osoby, certifikované osoby	45
celkem	1500

Počty kontrol plánovaných jednotlivými odděleními ochrany ovzduší oblastních inspektorátů a ředitelství v roce 2023:

	Brno	Č. Budějovice	H. Brod	H. Králové	Liberec	Olomouc	Ostrava	Plzeň	Praha	Ústí nL	RDT	Celkem
IPPC	19	47	28	92	23	28	19	19	76	12	0	363
Příloha 2	96	58	53	22	28	68	80	163	36	62	3	669
Mimo přílohu 2	14	3	0	0	1	0	0	46	0	4	0	68
IP povolení – složk. kontrola	22	0	3	0	0	0	51	18	25	57	0	176
ET	8	4	2	10	2	2	6	3	15	9	1	62
RL + FP	8	9	9	21	4	16	9	17	8	12	4	117
AO + CO	4	2	2	2	8	5	4	1	6	8	3	45
Celkem	171	123	97	147	66	119	169	267	166	164	11	1500

Složkové úkoly

V oblasti ochrany ovzduší:

- kontroly dodržování emisních limitů, emisních stropů látek znečišťujících ovzduší a technických podmínek provozu provozovateli stacionárních zdrojů znečišťování ovzduší uvedených v příloze č. 2 k zákonu o ochraně ovzduší, s využitím jak výsledků měření emisí zajišťovaných provozovateli zdrojů, měření měřicí technikou ČIŽP, tak kontrolou ostatních dokladů vypovídajících o provozu a emisích zdrojů;
- kontroly dodržování zvláštních podmínek provozu stanovených provozovatelům zdrojů při překročení regulační prahové hodnoty (stanovené povoleními k provozu / regulačními řády);
- kontroly dodržování ostatních podmínek a povinností provozovatelů stacionárních zdrojů uvedených v příloze č. 2 k zákonu o ochraně ovzduší při ochraně ovzduší, a to provozování zdroje na základě povolení, spalování povolených paliv a dodržování dalších podmínek povolení, zjišťování úrovně znečišťování prostřednictvím

autorizovaných osob i instalace a provozování systému kontinuálního měření emisí, dodržování evidenčních a ohlašovacích povinností;

- kontroly dodržování podmínek ochrany ovzduší provozovateli stacionárních zdrojů znečišťování ovzduší neuvedených v příloze č. 2 k zákonu o ochraně ovzduší provozovaných právníky nebo podnikajícími fyzickými osobami;
- kontroly výkonů činností osob s autorizací Ministerstva životního prostředí na úseku ochrany ovzduší a ochrany klimatického systému Země – měření emisí, měření imisí, odborné posudky, rozptylové studie;
- průběžná aktualizace údajů o spalovnách odpadů a o spolu-spalovacích zařízeních zjištěných na základě kontrol provozu těchto zařízení a jejich měsíční předávání správci registru.

V oblasti ochrany ozonové vrstvy:

- dodržování rozsahu a podmínek certifikátů Ministerstva životního prostředí vydaných podle zákona o látkách, které poškozují ozonovou vrstvu, a o fluorovaných skleníkových plynech, osobám k recyklaci výrobků s obsahem regulovaných látek, znovuzískávání regulovaných látek a k jejich zneškodňování;
- kontroly dodržování podmínek osobami provozujícími stacionární zařízení s obsahem regulovaných látek nejméně 3 kg a osob vykonávajících činnosti, na které je vyžadována certifikace nebo povolení;
- kontroly instalace a provozování systému detekce úniku chladiv a hasiv na bázi regulovaných látek;
- kontroly dovozců, výrobců a vývozců regulovaných látek – licence Evropské komise, podávání zpráv;
- kontroly dovozců regulovaných látek pro kritická použití a plnění jejich poplatkové povinnosti v plném rozsahu povinnosti inspekce jako správce poplatku.

V oblasti ochrany klimatického systému Země:

- ověřování údajů o zařízeních zařazených do systému obchodování s povolenkami na emise oxidu uhličitého, která jsou uvedena v povoleních; kontroly plnění povinnosti ohlašování změn, kontroly dodržování povinností vůči správci registru povolenek;
- kontroly dodržování podmínek zjišťování, zveřejňování a vykazování emisí oxidu uhličitého včetně metodiky zjišťování a jeho frekvence, stanovených provozovatelům stacionárních zařízení v povolení;
- kontroly plnění povinností stanovených provozovatelům letadel zákonem č. 383/2012 Sb., o podmínkách obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů, včetně dodržování podmínek stanovených v plánech pro zjišťování emisí a tunokilometrů;
- kontroly dodržování povinností provozovateli zařízení s obsahem fluorovaných skleníkových plynů odpovídajícím 5 tunám ekvivalentu CO₂ a vyšším i osob vykonávajících činnosti, na které je vyžadována certifikace;
- kontroly instalace a provozování systému detekce úniku chladiv s fluorovanými skleníkovými plyny;
- kontroly dovozců částečně fluorovaných skleníkových plynů a těchto plynů obsažených v předem naplněných výrobcích nebo zařízeních – dodržování kvót, podávání zpráv.

3. OCHRANA VOD

Právní rámec činnosti

Základem činnosti je kontrola plnění povinností podnikajících fyzických nebo právnických osob v oblastech, kterými byla ČIŽP pověřena podle:

- **zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů, včetně prováděcích předpisů a předpisů ES se zaměřením na:**
 - kontrolu a plnění podmínek povolení k nakládání s povrchovými nebo podzemními vodami,
 - vypouštění do vod povrchových nebo podzemních nebo do kanalizací,
 - kontrolní zjišťování jakosti a množství vypouštěných odpadních vod včetně zjišťování zdrojů znečišťování,
 - kontrolu vypouštění odpadních vod do vod povrchových nebo podzemních do souladu s požadavky zákona v případech vyžadujících zvláštní pozornost,
 - kontrolu ochrany jakosti vod při nakládání se závadnými látkami,
 - kontrolu ochrany vodních poměrů a vodních zdrojů (zejména odběr povrchových a podzemních vod),
 - řešení starých ekologických zátěží,
 - kontrolu vodních děl určených ke zneškodňování znečištění v odpadních vodách,
- **zákona č. 224/2015 Sb., o prevenci závažných havárií způsobených vybranými nebezpečnými chemickými látkami nebo chemickými směsmi, ve znění pozdějších předpisů a předpisů ES, se zaměřením na:**
 - kontrolu dodržování ustanovení zákona,
 - koordinace kontrol (KÚ, HZS, ČBÚ, SÚIP, KHS),
 - zpracování zprávy o kontrole dle přílohy č. 4 vyhlášky č. 229/2015 Sb.,
 - zprávu o kontrole dle § 41 zák. č. 224/2015 Sb.,
 - přípravu, zpracování a projednávání ročního plánu kontrol,
- **zákona č. 76/2002 Sb., o integrované prevenci, ve znění pozdějších předpisů.**

Další činnost složky ochrany vod:

Mezi činnosti řešené složkou ochrany vod patří mimo jiné také řešení podnětů přijatých od fyzických a právnických osob, řešení stížností, zpracování stanovisek, vyjádření, účast v mezinárodních komisích, účast v pracovních komisích, účast na plánování v oblasti vod (Plány dílčích povodí, Programy opatření), spolupráce s vodoprávními úřady všech úrovní a dalšími úřady a dále vedení centrální evidence havárií.

Plán kontrol

Priority OOV

Prioritním úkolem pro rok 2023 je kontrola velkých zdrojů znečištění s integrovaným povolením (úkol H 1). V rámci složkových úkolů jsou prioritní úkoly S 1 - kontrola, nejvýznamnějších městských/komunálních čistíren odpadních vod (ČOV) nad 10 000 ekvivalentních obyvatel (EO) a úkol S 3 - kontrola průmyslových subjektů nakládajících se závadnými látkami. V případě úkolu S 3 budou prováděny kontroly především zařízení, ve

kterých se nakládá s nebezpečnými závadnými látkami. Kontrolováno bude dodržování povinností dle ustanovení § 39 vodního zákona a prováděcí havarijní vyhlášky s důrazem na zdokumentování provozů neutralizačních stanic (nebo i jiných čistíren průmyslových odpadních vod) a čpavkového hospodářství.

Mimo prioritních úkolů se v roce 2023 inspektoři OOV zaměří na výkon běžné kontrolní činnosti dle plánu kontrol na toto období a kontrol realizovaných nad plán (např. na základě podnětů).

Rozložení kontrol podle úkolů v rámci plánu OOV:

Úkol	Označení úkolu	Počet plánovaných kontrol
Kontrola nejvýznamnějších komunálních čistíren odpadních vod velikosti nad 10 000 EO	S 1	117
Kontrola komunálních čistíren odpadních vod v kategorii od 500 do 10 000 EO	S 2	228
Kontrola průmyslových subjektů nakládajících se závadnými látkami	S 3	164
Kontrola realizace sanací starých ekologických zátěží a dlouhodobých havárií na podzemních vodách	S 4	147
Kontrola odběrů vod	S 5	100
Kontrola zemědělských podniků z hlediska plnění požadavků vodního zákona	S 6	132
Kontrola dodržování zákona č. 224/2015 Sb., o prevenci závažných havárií	S 7	132
Specifické úkoly v oblasti ochrany vod	Sp	160
Celkem*		1 180

** Poznámka: inspektoři OOV provedou v rámci úkolu H1 „Kontroly zdrojů znečišťování složek ŽP s platným integrovaným povolením“ ve spoluúčasti s ostatními složkami ČIŽP dalších 469 kontrol. Celkem tak bude za OOV v roce 2023 provedeno 1 649 plánovaných kontrol.*

Vícesložkové úkoly

Integrovaný úkol (H 1): Kontroly zdrojů znečišťování složek ŽP s platným integrovaným povolením

Ve spolupráci s ostatními složkami budou inspektoři OOV také v roce 2023 kontrolovat provozy vybraných zařízení s integrovaným povolením na základě zavedené koordinace v rámci příslušného oblastního inspektorátu a v souladu s pokyny ředitelství ČIŽP. Současně se předpokládá, že určení inspektoři OOV budou garanty integrovaných kontrol v případech, kde v integrovaných povoleních dominuje vodohospodářská problematika.

Počet plánovaných kontrol: 469

Složkové úkoly

Složkový úkol 1 (S 1): Kontrola nejvýznamnějších komunálních čistíren odpadních vod velikosti nad 10 000 EO

Kontroly budou provedeny u zdrojů skutečné kapacity nad 10 000 EO. Kontroly u jednotlivých zdrojů této kategorie se provádí s četností minimálně 1x za 2 roky. Bude použita forma předem oznámených i neozenámených kontrol. Dohled ČIŽP bude zaměřen na dodržování všech zákonem stanovených obecných povinností i konkrétních podmínek uvedených v platných vodoprávních povoleních.

Počet plánovaných kontrol: 117

Složkový úkol 2 (S 2): Kontrola komunálních čistíren odpadních vod v kategorii od 500 do 10 000 EO

Systém kontrol navazuje na předešlé roky. Kontroly budou provedeny u zdrojů velikosti 500 – 10 000 EO tak, aby u zdrojů velikosti nad 2 000 EO byla kontrola provedena minimálně 1x za 3 roky, u zdrojů velikosti 500 – 2 000 EO minimálně 1x za 5 let.

Vlastní zaměření kontrol je stanoveno obdobně jako u velkých komunálních čistíren. Přednostně budou prováděny kontroly čistíren dosud nekontrolovaných nebo těch, u kterých byly zjištěny nedostatky v provozování zařízení.

Počet plánovaných kontrol: 228

Složkový úkol 3 (S 3): Kontrola průmyslových subjektů nakládajících se závadnými látkami

Úkol navazuje na loňský rok, kdy byla činnost inspekce omezena epidemiologickými opatřeními. Kontroly se zaměří na dodržování povinností dle ustanovení § 39 vodního zákona, tj. zejména na požadované zajištění vodohospodářského zabezpečení skladování a manipulace se závadnými látkami ve významných průmyslových provozech (např. zkoušky těsnosti jímek a rozvodných potrubí) a také v opuštěných průmyslových zónách. Zaměření těchto kontrol je doporučeno na jiné nebezpečné závadné látky, než jsou látky ropného původu.

Prověřeno bude plnění obecných zákonných povinností (např. zpracování, schválení a aktuálnost havarijních plánů podle vyhlášky č. 450/2005 Sb.), podmínek platných vodoprávních povolení a dodržování provozních předpisů. Přednostně budou kontrolovány subjekty nakládající se závadnými látkami ve větším rozsahu a nakládající s látkami dle přílohy č. 1 vodního zákona (zvláště nebezpečné závadné a nebezpečné závadné látky). Velký důraz bude kladen na kontroly skladování a manipulace se závadnými látkami z hlediska jejich řádného zajištění v případě jejich možného úniku a ohrožení jakosti povrchových nebo podzemních vod. Součástí úkolu je i kontrola provozu a plnění podmínek vodoprávních povolení průmyslových ČOV (průmyslové čistírny u chemických provozů, deemulgační stanice, neutralizační stanice apod.).

Počet plánovaných kontrol: 164

Složkový úkol 4 (S 4): Kontrola realizace sanací starých ekologických zátěží a dlouhodobých havárií na podzemních vodách

Předmětem tohoto složkového úkolu je zajištění stálého dohledu ČIŽP nad realizací sanací starých ekologických zátěží (SEZ) a provedení kontrol aktuálního stavu řešení případů dlouhodobých havárií na podzemních vodách (lokality s uzavřenou ekologickou smlouvou i bez uzavřené ekologické smlouvy) včetně kontrol plnění termínů opatření k nápravě uložených rozhodnutím ČIŽP. Mimo běžné činnosti, většinou prováděné v rámci svolaných kontrolních

dnů, provedou inspektoři OOV povinně kontroly nebo zjištění aktuálního stavu u lokalit, kde se blíží termín plnění uloženého opatření k nápravě. Žádný termín uloženého opatření k nápravě by neměl marně uplynout, aniž by bylo opatření uložené rozhodnutím ČIŽP v termínu splněno nebo ze strany ČIŽP provedeny nutné administrativní kroky. Je nutno mít přehled o aktuálním stavu na všech lokalitách SEZ, ke kterým vydala ČIŽP rozhodnutí s uložením opatření k nápravě a průběžně stav aktualizovat.

Vlastní kontroly provádění sanačních prací a monitoringu probíhají většinou formou účasti na kontrolních dnech ve spojení s fyzickou prohlídkou lokalit a se zaprotokolováním stanoviska ČIŽP k průběhu sanačních prací a jejich dosavadním výsledkům. Inspektoři OOV se budou aktivně podílet na řešení případů, kde je jejich účast podle Směrnice MF ČR a MŽP č. 4/2017 nezbytná (zahájení sanace, nová rozhodnutí, aktualizace vydaných rozhodnutí, ukončování sanace apod.). U vybraných lokalit sanací (zejména těch, kde dochází ke vzniku nebo přepravě velkého objemu odpadů) budou inspektoři OOV spolupracovat s inspektory OOH.

Počet plánovaných kontrol: 147

Složkový úkol 5 (S 5): Kontrola odběrů vod

Tento úkol bude vyhodnocován samostatně pro tři následující oblasti zaměření kontrol:

- 1) kontroly odběrů povrchových vod využívaných v provozech výroby energií (vodní elektrárny obecně, malé vodní elektrárny) i v ostatních provozech (náhony k výrobním zařízením jako např. vodní mlýny) bude se zaměřením na dodržování vodoprávních povolení. Cílem předmětného úkolu je kontrola dodržování minimálních zůstatkových průtoků převážně během letního období;
- 2) převážně v zimním období bude prováděna kontrola podmínek povolení k odběrům povrchových i podzemních vod v lyžařských střediscích, kde se používá voda k umělému zasněžování sjezdovek;
- 3) celoročně budou kontrolovány odběry povrchových a podzemních vod u všech ostatních odběratelů (závlahy a zalévání, odběry provozovateli vodovodů pro pitné účely, odběry v zemědělství, průmyslu, v oblasti služeb apod.).

Počet plánovaných kontrol: 100

Složkový úkol 6 (S 6):

Kontrola zemědělských podniků z hlediska plnění požadavků vodního zákona

Složkový úkol je zaměřen na plnění všech požadavků vodního zákona, především pak na kontrolu zajištění bezpečného nakládání se specifickými závadnými látkami, které se v oboru zemědělství produkují, nebo je s nimi nakládáno.

V rámci tohoto úkolu budou prováděny a samostatně vyhodnoceny kontroly rybářského hospodaření ve vybraných rybnících. Cílem prověrky je vyhodnocení vlivu rybářského hospodaření na kvalitu vody ve vybraných polointenzifikačních a intenzifikačních rybnících, popřípadě vliv na kvalitu vody v recipientu pod rybníky, včetně posouzení existence, platnosti a úplnosti vodoprávní dokumentace a dodržování podmínek v ní stanovených.

Kontroly se zaměří jednak na kontrolu dokumentace, tj. zejména povolení k nakládání s vodami, na schválený manipulační řád vodoprávním úřadem a povolení výjimky dle vodního zákona pro použití závadných látek ke krmení ryb (§ 39 odst. 7 písm. b) vodního zákona).

Počet plánovaných kontrol: 132

Složkový úkol 7 (S 7):

Kontrola dodržování zákona č. 224/2015 Sb., o prevenci závažných havárií

Rozsah kontrol je stanoven plánem kontrol schváleným Ministerstvem životního prostředí. V roce 2023 budou kontrolovány objekty zařazené do skupiny B a vybrané objekty zařazené do skupiny A. Nad rámec tohoto plánu, je možné provádět kontroly nezařazených objektů zaměřené na aktuálnost údajů v oznámení o nezařazení - zjišťování množství skladovaných vybraných nebezpečných chemických látek.

V rámci každé kontroly týkající se prevence závažných havárií bude uvedena informace o vnitřním havarijním plánu podle zákona o prevenci závažných havárií a vnitřním havarijním plánu podle vodního zákona. Do zprávy o kontrole pro objekty kategorie B budou uvedeny informace o obou druzích plánů, případně jejich návaznosti. Pro objekty kategorie A, kde není vnitřní havarijní plán podle zákona o prevenci závažných havárií vyžadován, bude uvedena informace, zda přesto existuje a zda existuje tento plán podle vodního zákona, a taktéž informace o návaznosti těchto plánů.

Počet plánovaných kontrol: 132

Specifické úkoly v oblasti ochrany vod

Tyto úkoly jsou stanoveny vedoucími jednotlivých OOV OI s ohledem na významné specifické vodohospodářské problémy v územní působnosti konkrétních OI ČIŽP.

Na základě požadavku Odboru ochrany vod MŽP budou v rámci specifických úkolů prováděny kontroly i ČOV od kapacity 50 EO.

Počet plánovaných kontrol: 160

Závěr

Plán kontrol složky ochrany vod pro rok 2023 byl sestaven především na základě zkušeností a praktických znalostí z minulých let.

4. ODPADOVÉ HOSPODÁŘSTVÍ

Právní rámec činnosti

Základem kontrolní činnosti oddělení odpadového hospodářství (OOH) ČIŽP je kontrola plnění povinností v oblastech, kterými byla inspekce pověřena podle:

- **zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech** a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, vč. souvisejících předpisů ES,
- **zákona č. 76/2002 Sb., o integrované prevenci**, ve znění pozdějších předpisů,
- **zákona č. 477/2001 Sb., o obalech** a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů,
- **zákona č. 350/2011 Sb., o chemických látkách a chemických směsích**, vč. souvisejících předpisů (ES),
- **zákona č. 102/2001 Sb., o obecné bezpečnosti výrobků** a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Plán kontrol

Plán kontrolní činnosti je členěn do osmi složkových úkolů. Každý složkový úkol, resp. jeho zaměření, je blíže popsán v následujícím textu. Jednotlivá oddělení odpadového hospodářství OI ČIŽP sestavila své plány činnosti pro rok 2023 na základě pokynů ředitelství ČIŽP (ŘDT ČIŽP) a dále na základě plánů kontrol zařízení spadající pod IPPC.

Pro rok 2023 je naplánováno celkem 1318 kontrol v rámci osmi složkových úkolů, specifických úkolů a integrovaných kontrol. 1008 kontrol je plánováno jmenovitě, tzn. je znám konkrétní subjekt, u kterého proběhne kontrola. 310 kontrol je plánováno nejmenovitě, tzn. počítá se s provedením této kontroly v rámci složkového úkolu (tematická kontrola), přičemž kontrolovaný subjekt bude stanoven až v průběhu roku (vlastním zjištěním, z jiných zdrojů – podkladů ředitelství, GŘC, krajů apod.). V letošním roce se nadále počítá se spoluprací s dalšími orgány státní správy, zejména s Celní správou a Hasičským záchranným sborem České republiky.

Rozložení kontrol podle úkolů v rámci plánu:

Složkový úkol	Počet plánovaných kontrol	Zastoupení v plánu (%)	Jmenovitě plánované (počet)
Zařízení k odstraňování odpadů	154	12%	141
Zařízení k využívání odpadů	126	10%	111
Zařízení ke skladování, sběru a výkupu odpadů, zprostředkovatelé a obchodníci s odpady a sběr, výkupu a využívání vozidel s ukončenou životností	272	21%	126
Zpětný odběr výrobků	75	6%	70
Původci odpadů	391	30%	356
Chemické látky a směsi	154	12%	94
Obaly	59	4%	38
PPO	59	4%	46
Specifický úkol	28	2%	26
celkem - úkoly	1318	100%	1008

V průběhu roku jsou obvykle řešeny další neplánované kontroly typu podněty, kontroly, vycházející ze zjištění při běžné kontrolní činnosti, časově omezené kontrolní akce lokálního nebo celorepublikového charakteru, kontroly typu RAPEX apod. Předpokládaný počet provedených kontrol za rok je tak obvykle cca 3500. Některé typy kontrol nelze zařadit pod žádný složkový úkol (nelegální nakládání s odpady mimo určená místa, přeprava odpadu mimo PPO apod.). OI má dále stanovenou prioritu, jež zahrnuje v zásadě provedení několika (opakovaných) kontrol či inspekčních činností.

Kontroly IPPC

Kontroly zařízení s IP tvoří 34 % současného plánu (celkem 328 jmenovitě plánovaných kontrol). Většinu z těchto kontrol představují kontroly původců odpadů (složkový úkol č. 5) a kontroly skládek odpadů (složkový úkol č. 1). Povinnost provádět pravidelné kontroly v minimálním intervalu 1x za tři roky je dáno zákonem o IPPC, resp. směrnicí IED.

Složkové úkoly

Členění složkových úkolů a zaměření (možná spolupráce dalších složek):

1. Kontroly různých typů zařízení k odstraňování odpadů (oprávněná i neoprávněná)

- **Skládky odpadů:**
 - skládky nebezpečných odpadů - zkontrolovány budou všechny (ev. s předem projednanými výjimkami),
 - skládky ostatního a inertního odpadu v první fázi provozu namátkově průběžně s tím, že kontroly zařízení s integrovaným povolením se řídí intervaly vyplývajícími ze zákona o integrované prevenci,
 - rekultivované části skládek a skládky v režimu následné péče či uzavřené skládky - kontroly budou prováděny podle regionálních potřeb a znalostí, sledování vyhodnocování stanoveného monitoringu,
 - sektory skládek určené pro technologické odpady,
 - příjem odpadu: výměty z třídění složek KO - povolený podíl k odstranění,
 - příjem odpadu: kompost nevyhovující jakosti a dalších BRO.
- **Zařízení k úpravě odpadů (dekontaminační či solidifikační linky, příp. mechanicko-biologická úprava apod.):**
 - kontroly zařízení, kdy dochází při úpravě k „překategorizaci“ odpadů z kategorie N na odpady kategorie O, zaměření pozornosti na způsob provedení procesu vyloučení nebezpečných vlastností upravovaných odpadů a dalších souvisejících povinností, tj. sledování dalšího nakládání s odpadem kat. O,
 - v případě dekontaminačních zařízení upravujících odpady ze zdravotní péče zkontrolovat náležitosti ověření účinnosti dekontaminačního procesu, vč. prověření předání odpadů po dekontaminaci.
- **Zařízení k odstraňování kapalných odpadů (např. neutralizační a deemulgační stanice, čistírny odpadních vod a likvidace obsahu jímek):**
 - zpracování kapalných odpadů v čistírnách odpadních vod či zpracování kapalných odpadů v zařízeních ke zpracování odpadů a případná kontrola dodavatelů – provázanost se složkovým úkolem č. 5 (zařazení kapalných odpadů původcem – režim odpadní vody/režim odpadů).
- **Spalovny odpadů a jiná termická zařízení k odstraňování odpadů či energetickému využívání odpadů:**

- kontroly zařízení ke spalování nebezpečných odpadů (příp. též u zařízení ZEVO) zaměřit cíleně na způsoby nakládání s popílky ze spalování, a to předání oprávněným osobám (mobilní zařízení, zařízení k solidifikaci atd.) až po konečné zařízení.

Většina kontrol v tomto složkovém úkolu je plánovaná jmenovitě. Kontroly zařízení s vydaným integrovaným povolením se řídí četností vyplývající ze zákona o integrované prevenci.

2. Kontroly různých typů zařízení k využívání odpadů (oprávněná i neoprávněná)

- **Zařízení k využívání biologicky rozložitelných odpadů:**
 - kompostárny – jak zařízení schválená krajským úřadem, tak malá zařízení dle § 11 odst. 2 písm. e) zákona o odpadech se zaměřením na dodržování postupů zpracování BRO a povinností daných prováděcím právním předpisem (kontrola průběhu procesu). Subjekty ke kontrole lze vyhledávat v Registru zařízení (ISOH). Zejména se provedou kontroly dosud nekontrolovaných zařízení a dále budou opakovaně zkontrolována taková zařízení, u kterých bylo v minulosti zjištěno závažné porušení právních předpisů;
 - kompostárny, provozované v rámci skládkových areálů - zejména zaměřením na kompost nevyhovující jakosti – prověřit cíleně prokázání vlastností u výstupů, zejm. odpadu ukládaného na skládku či aplikovaného při rekultivaci skládky,
 - vybrané bioplynové stanice (BPS) pro zpracování odpadů.
- **Zařízení k využívání odpadů na povrchu terénu – terénní úpravy, rekultivace povrchu terénu či povrchových dolů, lomů, pískoven apod.:**
 - zařízení, kde dochází k využívání odpadů na povrchu terénu se zaměřením na způsob konkrétního využití a zároveň zajištění účinné ochrany životního prostředí v lokalitě před negativními dopady v důsledku přímé interakce vnesených odpadů s okolním prostředím.
- **Zařízení, která provádí úpravu odpadů, kde dochází k ukončení odpadového režimu (ust. § 9 a ust. § 10 zákona o odpadech):**
 - recyklační linky, zařízení vyrábějících paliva z odpadů („TAP“), vč. třídíren odpadů apod.). U zařízení pro nakládání s odpadními plasty pod kódy R12 či R13 důkladně prověřovat zejm. ty subjekty, které dovážejí odpady ze zahraničí, zejména pak plasty, pryž apod. (provázanost se složkovým úkolem č. 8).

3. Kontroly různých typů zařízení ke skladování, sběru a výkupu odpadů, obchodování s odpady, zprostředkování nakládání s odpady a zařízení ke sběru, výkupu a využívání vozidel s ukončenou životností (oprávněná i neoprávněná)

- **Sběr a výkup odpadů (mobilní i stacionární):**
 - mobilní zařízení ke sběru a výkupu odpadů – nepovolná předání/ převzetí odpadů jako předávání odpadů z mobilního zařízení ke sběru a výkupu odpadů do mobilního zařízení ke sběru a výkupu, předávání odpadů ze stacionárního zařízení ke sběru a výkupu odpadů do mobilního zařízení ke sběru a výkupu odpadů. Dále přebírání odpadů pouze od původců odpadů; doba uložení odpadu v mobilním zařízení (např. u odpadů ze zdravotní nebo veterinární péče, atd.); ověření, zda odpady nejsou do/z mobilního zařízení přijímány/odesílány v rámci přeshraniční přepravy odpadů, atd.,
 - mobilní zařízení pro sběr nebezpečných odpadů - zaměřením na kvalitu a úplnost vyplňování ohlašovacích listů mobilními zařízeními pro sběr v systému SEPNO; kontrola fyzického nakládání s odpady,

- zařízení ke sběru a výkupu odpadů, která byla vytipována na základě kontrol původců odpadů provedených v uplynulém období (přebírání většího množství odpadů, zůstatky na skladě),
- sběrný a výkupný odpadů - prioritně budou průběžně dále kontrolovány výkupny odpadů se zaměřením na neoprávněný příjem odpadů, plnění evidenčních a identifikačních povinností provozovatele při výkupu kovů a bezhotovostní výkup odpadů stanovených vyhláškou či bezúplatný sběr kovových odpadů od nepodnikajících fyzických osob (občanů),
- zařízení ke sběru zdravotnických odpadů – sledování doby zdržení odpadu před konečným odstraněním, správná manipulace a nakládání mezi příjmem od původce do předání ke konečnému oprávněnému zařízení (spalovna / dekontaminace / skládka – viz složkový úkol č. 1), zajištění nakládání s odpady prostřednictvím OZO, aj.
- **Obchodování s odpady („obchodník“) a zprostředkování nakládání s odpady („zprostředkovatel“):**
 - provádění činnosti na základě povolení krajského úřadu v případě obchodníka, nebo zda je činnost zprostředkovatele prováděna na základě ohlášení této činnosti krajskému úřadu.
- **Zařízení ke sběru a zpracování vozidel s ukončenou životností:**
 - schválená zařízení ke sběru a/nebo zpracování vozidel s ukončenou životností - zaměřením na fyzické nakládání s vozidly s ukončenou životností (kontrola dodržování provozního řádu (např. kapacita zařízení, místa určená pro skladování a zpracování vozidel s ukončenou životností, postup zpracování vozidel s ukončenou životností), dále vkládání údajů do systému MA ISOH a plnění dalších evidenčních povinností. Kontroly budou zaměřeny na nelegální rozebírání vozidel s ukončenou životností (např. zjištění z vlastní kontrolní činnosti) s využitím systému MA ISOH a na bezplatné vydávání potvrzení při převzetí vozidla s ukončenou životností a na předávání vozidel s ukončenou životností nebo jejich částí ze zařízení oprávněným osobám;
 - kontroly budou provedeny zejm. tam, kde v předchozím období byly zjištěny závažné nedostatky.

Kontroly jsou plánovány zejména jmenovitě.

4. Zpětný odběr výrobků a nakládání s vybranými výrobky (elektrozařízení, baterie a akumulátory a pneumatiky)

- **Výrobci vybraných výrobků:** zaměřením především na free riders. Při výběru kontrolované osoby se využívají mj. data ze seznamu dovozců poskytnutá od GŘC.
 - Elektrozařízení – pokud jsou některé subjekty zároveň provozovateli e-shopů, bude u nich kontrolováno také plnění povinností posledních prodejců.
 - Pneumatiky – kromě free riders kontrola také individuálně plnících výrobců, především se zaměřením na plnění povinnosti zajištění zpětného odběru, tj. zda jsou místa, která zřídili, opravdu funkční (např. zda nejsou místa zpětného odběru limitována odběrem „kus za kus“).
- **Poslední prodejci** (kamenné prodejny i e-shopy) - primárně se kontroly u posledních prodejců pneumatik, elektrozařízení a baterií a akumulátorů zaměří na zpřístupnění informace o zpětném odběru, tj. povinnost dle § 18 odst. 3 zákona č. 542/2020 Sb., o výrobcích s ukončenou životností (dále jen „zákon o VUŽ“) a dále na předávání zpětně odebraných výrobků s ukončenou životností do systému zpětného odběru dle § 18 odst. 2 písm. b) zákona o VUŽ.

- Elektrozařízení – u posledních prodejců elektrozařízení se kontrola zaměří také na plnění povinnosti zpětného odběru odpadních elektrozařízení v místě prodeje nebo dodávky (v případě e-shopů) a zda je tento odběr prováděn bezplatně.
- **Zpracovatelé výrobků s ukončenou životností (především elektrozařízení)** – zaměření na fyzické nakládání s elektroodpady a jejich následné shromažďování a likvidace, soulad s provozními řády zařízení.
- **Nakládání s vybranými výrobky a místa ZO** – kontroly zaměřené především na nakládání a „nelegální obchod a výkup“ odpadů charakteru výrobků, které podléhají zpětnému odběru, zejm. elektroodpady (obecně je řešeno v § 14 zákona o VUŽ). Dále budou kontrolována místa zpětného odběru, jejichž provozovatelé mají nově povinnosti stanovené v § 17 zákona o VUŽ. Mezi tyto povinnosti patří mj. povinnost nakládat s výrobky s ukončenou životností odděleně od ostatních druhů odpadů.

5. Kontroly průmyslových podniků a jiných původců odpadů:

- průmyslové podniky a další původci odpadů – přednostně jsou plánovány kontroly zařízení s integrovaným povolením dle plánu koordinátora IPPC. Další kontroly jsou zaměřeny na průmyslové podniky a jiné původce odpadů, při jejichž podnikatelské činnosti vznikají zejm. větší množství nebezpečných odpadů a kapalných odpadů;
- velké stravovací provozy – sledování gastroodpadů,
- obce - zaměřené především na zajištění míst pro oddělené soustřeďování složek komunálního odpadu (minimálně nebezpečných odpadů, papíru, plastů, skla, kovů, celoročně zajištěná místa pro oddělené soustřeďování biologicky rozložitelných odpadů a jedlých olejů a tuků).

6. Kontroly dodržování chemického zákona (včetně nařízení EU: CLP, REACH, POPs, o rtuti a o detergentech) a zákona o biocidech (včetně nařízení BPR)

V rámci složkového úkolu č. 6 budou prováděny kontroly dle zákona č. 350/2011 Sb., o chemických látkách a chemických směsích a podle souvisejících nařízení EU (zejm. nařízení REACH, nařízení CLP, nařízení o POPs, nařízení o detergentech a nařízení o rtuti). Dále budou prováděny kontroly dle zákona č. 324/2016 Sb., o biocidních přípravcích a účinných látkách a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o biocidech), podle kterého je ČIŽP kompetentní ke kontrole některých povinností z nařízení EU č. 528/2012 o dodávání biocidních přípravků na trh a jejich používání.

Další kontroly se provádí v souvislosti s kompetencemi úřadu ohledně dozoru nad trhem, tedy dle zákona 102/2001 Sb, o obecné bezpečnosti výrobků a v tomto ohledu i dle souvisejícího nařízení EU 1020/2019 o dozoru nad trhem a souladu výrobků s předpisy (GPSD), včetně kontrol zadaných skrze Rychlý výstražný informační systém EU pro nepotravinářské výrobky (tzv. RAPEX/Safety Gate).

Kontroly mohou být plánované jako jmenovité u subjektů, které na trh uvádějí chemické látky, chemické směsi, předměty, biocidní přípravky, účinné látky nebo předměty ošetřené biocidními přípravky. Do nejmenovitě plánovaných lze zařadit kontroly z tematických okruhů.

- **Tematické okruhy v rámci složkového úkolu:**
 - **REACH-EN-FORCE 11** – celoevropský kontrolní projekt bude probíhat po celý rok 2023. Kontrolovány budou bezpečnostní listy látek a směsí uváděných na trh ČR. Projekt bude zaměřen zejména na změny bezpečnostních listů dle nařízení EU č. 2020/878. Kontroly se ale budou týkat i scénářů expozice nebo aktualizace bezpečnostních listů.

- **POPs a omezené látky** – tento projekt bude zaměřen na některá omezení látek dle přílohy XVII nařízení REACH (např. dichlormethan, olovo, D4/D5 atd.), omezení obsahu POPs ve výrobcích (perfluorované látky, polybromované difenyly, chlorované parafiny s krátkým řetězcem).

7. Kontroly v oblasti obalů a vybraných plastových výrobků

- **Kontroly dle zákona o obalech** – Prioritou bude i nadále kontrola dovozců a výrobců baleného zboží, u kterých je podezření, že neplní žádné povinnosti jim dané zákonem o obalech (tzv. free riders). K vytipování dovozců obalů bylo využito podkladů poskytnutých GŘC o dovozech zboží, či byli vytipováni tzv. výrobci baleného zboží např. provozovatele e-shopů nebo subjekty, u kterých bylo v minulosti zjištěno porušení zákona o obalech.
- **Kontroly dle zákona č. 243/2022 Sb., o omezení dopadu vybraných plastových výrobků na životní prostředí** – pro rok 2023 zatím nebudou kontroly dle tohoto zákona plánovány, a to z následujících důvodů: odložená účinnost některých ustanovení č. 243/2022 Sb., které by ČIŽP měla kontrolovat a absence prováděcího právního předpisu, který má upřesňovat plnění některých povinností, které již v účinnosti jsou.

8. Přeshraniční přeprava

Nedovolená přeprava odpadů představuje v posledních letech jedny z nejzávažnějších zjištění na úseku OOH (opakovaně v této oblasti byly uloženy nejvyšší sankce, opakovaně jsou podávána trestní oznámení na příslušná státní zastupitelství, intenzifikuje se spolupráce s OČTŘ v této oblasti).

Plán kontrol přeprav odpadů (PPO) podle článku 50 nařízení 1013/2006 ES ve znění nařízení 660/2014 ES a § 134 odst. 1 písm. c) zákona o odpadech je zpracován jako samostatný dokument, s veřejnou (obecnou) a neveřejnou (strategickou) částí. Plán je zpracováván na období 3 let (2023-2025), přičemž nedoznal zásadních změn v obecné části oproti minulému období. Dílčí změna nastala již dříve pouze ve „strategické části“, a to zejm. s ohledem na nutnost aktualizace dat o vývozech/dovozech a s ohledem na vývoj v oblasti omezení vývozu/dovozu plastů a zohlednil nový zákon o odpadech. Plán kontrol PPO jako celek schvaluje podle zákona o odpadech MŽP (aktualizovaná obecná část plánu je vyvěšena na stránkách ČIŽP).

Plán kontrol (strategická část) vychází na základě požadavku nařízení 1013/2006 ES mj. z posouzení rizik vztahujících se na zvláštní toky odpadů a potenciální zdroje nedovolené přepravy. S ohledem na poslední negativní zkušenosti v ČR s dovozem odpadů deklarovaných jako odpadní, budou kontroly zaměřeny především na příjemce této komodity (zejm. subjekty, které uvádí kód využití při příjmu R12/R13). V rámci kontrol bude dle aktuální situace standardně probíhat spolupráce s mobilním dohledem CS na vytipovaném stanovišti.

Specifické úkoly

Specifický úkol odráží konkrétní problémy daného regionu, a proto si jej navrhuje příslušný oblastní inspektorát sám na základě svých zkušeností z minulých období. Jedná se o sérii kontrolních úkonů v určité oblasti, např. podrobné sledování konkrétního zařízení pro nakládání s odpady nebo činnosti oprávněné osoby včetně navazujících vztahů nebo zmapování terénu v určitém v regionu, problematické či nové oblasti. Cílem specifických úkolů je mj. zhodnocení stávajících poznatků z minulých období. Pro rok 2023 si každý OI stanovil minimálně jeden specifický úkol na základě vlastní úvahy.

5. OCHRANA PŘÍRODY A CITES

Právní rámec činnosti

Složka ochrany přírody ČIŽP zajišťuje státní dozor na základě následujících složkových zákonů:

- **č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny**, ve znění pozdějších předpisů,
- **č. 100/2004 Sb., o podmínkách dovozu a vývozu ohrožených druhů volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin** a dalších opatřeních k ochraně těchto druhů, ve znění pozdějších předpisů + související legislativa ES,
- **č. 78/2004 Sb., o nakládání s geneticky modifikovanými organismy a genetickými produkty** a o změně některých souvisejících zákonů,
- **č. 162/2003 Sb., o podmínkách provozování zoologických zahrad** a o změně některých zákonů,
- **č. 334/1992 Sb., o ochraně zemědělského půdního fondu**, ve znění pozdějších předpisů,
- **č. 93/2018 Sb., o podmínkách využívání genetických zdrojů podle Nagojského protokolu.**

Plán kontrol

Kontrolní činnost oddělení ochrany přírody ČIŽP se přednostně zaměřuje na **prověřování aktivit a subjektů, které mohou být zdrojem závažného ohrožení zájmů ochrany přírody**, což se promítá i do plánované činnosti v podobě stanovení složkových nebo specifických úkolů. Část kontrolní činnosti plyne též ze závazků vůči jiným orgánům státní správy nebo z dlouhodobého zájmu veřejnosti. V oblasti obecné ochrany přírody se inspekce bude nadále věnovat mj. kontrole dodržování ochrany dřevin rostoucích mimo les, významných krajinných prvků ve smyslu zákona na ochranu přírody a krajiny nebo volně žijících ptáků. Tradičně bude součástí dozorové činnosti problematika zvláště chráněných částí přírody, zejména vymáhání ochranných podmínek zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů, zvláště chráněných území nebo památných stromů.

V rámci dalších složkových zákonů budou jako obvykle zastoupeny kontroly zaměřené na dodržování ochrany zemědělského půdního fondu před vnášením cizorodých látek, kontroly subjektů nakládajících s geneticky modifikovanými organismy a kontroly zařízení charakteru zoologické zahrady. Pokračovat bude i **kontrolní činnost v oblasti úmluvy CITES**, zejména v podobě spolupráce s celními orgány při kontrolách dovozu a vývozu, případně s orgány činnými v trestním řízení při objasňování závažných případů porušování předpisů. Průběžně jsou prováděny kontroly chovatelů, zaměřené na prokázání původu a dodržování dalších zákonných povinností. Do inspekční činnosti se postupně zařazují i kontroly využívání genetických zdrojů podle Nagojského protokolu.

Rozsáhlou část kontrolní činnosti složky ochrany přírody představuje **prošetřování podnětů fyzických osob, spolků nebo jiných orgánů státní správy**, což souvisí s vnímáním inspekce jako nezávislé kontrolní organizace v oblasti ochrany životního prostředí. Doručené podněty jsou přitom nejen zdrojem informací o možném poškozování chráněných zájmů resp. porušování předpisů, ale též odrazem priorit veřejnosti ve vztahu k ochraně přírody. Nedílnou součástí činnosti inspekce jsou plánované tematické kontroly, které plynou z dosavadních poznatků v oblasti porušování předpisů na ochranu životního prostředí, respektive ze zjištění z předchozí kontrolní činnosti. Plánované kontroly mají podobu celostátních složkových nebo regionálních specifických úkolů, jejichž stručný přehled je uveden níže.

Meziresortní a mezinárodní spolupráce, vzdělávání

ČIŽP v rámci svých kompetencí dlouhodobě spolupracuje s orgány činnými v trestním řízení, tedy s Policií ČR, Celní správou a justičními orgány, a to zejména při odhalování obtížně prokazatelných skutků v oblasti životního prostředí. Tradičně se spolupráce týká problematiky ochrany zvláště chráněných druhů, volně žijících ptáků nebo druhů chráněných mezinárodními úmluvami. Obvykle jsou řešeny případy nedovoleného zásahu do přirozeného vývoje a populací těchto druhů, úmyslného zabíjení a pravidelně případy vnitrostátního či mezinárodního obchodu s živými i neživými jedinci ZCHD nebo exempláři CITES.

Kontrolní činnost na úseku ochrany přírody by nebyla možná bez průběžného udržování vysokého odborného a právního povědomí inspektorů, zejména v souvislosti s novými vědeckými poznatky, legislativními změnami i nárůstem kontrolních kompetencí. Nedílnou součástí profesního rozvoje je účast vybraných pracovníků na specializovaných školeních, která zahrnují věcné i právní aspekty ochrany životního prostředí.

Složkové úkoly

Složkový úkol č. 1: „Kontroly zemědělsky hospodařících subjektů v rámci systému Cross Compliance se zaměřením na definované kontrolní požadavky“

V souvislosti s poskytováním zemědělských dotací inspekce průběžně kontroluje dodržování povinných požadavků na hospodaření, které vycházejí ze směrnice o ochraně volně žijících ptáků a směrnice o ochraně přírodních stanovišť. Každým rokem je tímto způsobem prověřováno více než 1% všech žadatelů o přímé dotace, tedy přibližně 330 zemědělsky hospodařících subjektů. Kontroly jsou zaměřeny na dodržování ochrany dřevin rostoucích mimo les, významných krajinných prvků - vodních toků a údolních niv, hnízdišť ptáků a evropsky významných lokalit. Mechanismus výběru upřednostňuje zejména delší dobu nekontrolované subjekty a žadatele, u kterých bylo v minulosti zjištěno porušení předpisů. Nad rámec standardního plánu jsou realizovány mimořádné kontroly, které vycházejí z vlastních zjištění nebo z podnětů dalších subjektů.

Složkový úkol č. 2: „Kontrola dodržování zákonných ustanovení v souvislosti s nakládáním s geneticky modifikovanými organismy“

Každoročně jsou plánovány systematické kontroly subjektů oprávněných na základě rozhodnutí MŽP k nakládání s geneticky modifikovanými organismy. V souladu s průběžně aktualizovaným plánem se připravované kontroly dodržování zákonných ustanovení bude týkat zejména nejdéle neprověřovaných subjektů, které se zabývají převážně tzv. uzavřeným nakládáním s GMO. V plánu jsou i nové subjekty, které s nakládáním s GMO teprve začínají.

Složkový úkol č. 3: „Kontrola zoologických zahrad s licenci, kontroly chovatelských zařízení, která by mohla naplňovat znaky zoologické zahrady“

Předmětem úkolu jsou v první řadě kontroly stávajících zoologických zahrad, zaměřené na plnění podmínek stanovených zákonem a rozhodnutím MŽP o vydání licence k provozování zoologické zahrady. Současně budou probíhat kontroly nových žadatelů o licenci, případně kontroly dalších zařízení, která by mohla naplňovat znaky zoologické zahrady ve smyslu zákona č. 162/2003 Sb., o podmínkách provozování zoologických zahrad, například na základě podnětu.

Složkový úkol č. 4: „Kontrola plnění inspekcí uložených opatření k nápravě“

V rámci správní činnosti inspekce odpovědným osobám ukládá splnění povinnosti uvedení do původního stavu nebo provedení náhradních opatření k nápravě následků nedovoleného jednání. Předmětem následných kontrol bude ověřit plnění uložených povinností ve stanovené

lhůtě. Prověřované subjekty budou vybírány s ohledem na uplynutí lhůty pro realizaci stanovených opatření.

Složkový úkol č. 5: „Celo-inspekční prověrka vybrané CHKO se zaměřením na kontrolu dodržování zákonných ustanovení plynoucích ze zákona na ochranu přírody a krajiny“

Koncem první poloviny roku by se měla uskutečnit hromadná kontrolní akce, na které se budou podílet pracovníci z většiny regionálních pracovišť inspekce. Kontroly by měly být zaměřeny především na dodržování omezení plynoucích ze zákona na ochranu přírody a krajiny, například na dodržování zákazů vjezdu a setrvání motorových vozidel na území vybraného CHKO. Tyto zákazy plynou z obecných či bližších ochranných podmínek chráněných krajinných oblastí a na řadě míst nejsou respektovány, často i dlouhodobě.

Složkový úkol č. 6: „Kontroly zaměřené na využívání genetických zdrojů dle Nagojského protokolu“

V rámci tohoto složkového úkolu se uskuteční 5 kontrol souvisejících s využíváním genetických zdrojů dle Nagojského protokolu. Subjekty ke kontrole budou vybrány ve spolupráci s Ministerstvem životního prostředí, a to základě vyhodnocení rizik a doposud zjištěných informací o potenciálně dotčených subjektech.

Složkový úkol č. 7: „Kontroly vybraných subjektů zaměřené na oblast CITES“

Ve spolupráci s MŽP byl i v roce 2023 zařazen složkový úkol na kontrolu dodržování povinností souvisejících s nakládáním s exempláři CITES. V rámci plánu se uskuteční 20-30 kontrol subjektů, vybraných na základě stanovených kritérií.

Specifické úkoly

Názvy nebo okruhy stěžejních nebo častěji zastoupených specifických úkolů:

- kontrola dodržování ustanovení obecné i zvláštní ochrany přírody v souvislosti s realizací významnějších investičních akcí, zejména při výstavbě, opravách nebo údržbě liniové infrastruktury nebo občanské vybavenosti,
- kontrola plnění uložených náhradních výsadeb a péče o dřeviny rostoucí mimo les, zpravidla v návaznosti na kontroly výkonu veřejné správy,
- kontrola zajištění ochrany dřevin při provádění stavebních prací, při údržbě veřejné zeleně nebo ochranného pásma elektrovodů,
- kontrola zaměřená na činnosti narušující zadržování vody v krajině, zejména ve vztahu k riziku zániku mokřadních stanovišť jako biotopů volně žijících ptáků, zvláště chráněných druhů a dalších organismů,
- kontrola dodržování základních a bližších ochranných podmínek maloplošných zvláště chráněných území a evropsky významných lokalit, zjišťování příčin možného ohrožení nebo poškození vyhlášených lokalit,
- kontrola dodržování ochranných podmínek zvláště chráněných druhů využívajících lidské stavby, rorýsů, netopýrů a dalších,
- kontrola dodržování ochrany významných krajinných prvků a registrovaných významných krajinných prvků,
- kontrola dodržování ochrany biotopů a populací zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů, případně volně žijících ptáků, in situ, mj. v souvislosti s realizací hromadných akcí v dané lokalitě nebo způsobu hospodaření,
- kontrola činnosti na území I. a II. zón CHKO a NP, kontrola plnění výjimek vydaných příslušnými orgány ochrany přírody,
- kontrola zajištění zákonné ochrany vybraných památných stromů a jejich ochranného

- pásma,
- kontrola provozovatelů malých vodních elektráren s ohledem na dodržování minimálních zůstatkových průtoků a ochranných podmínek zvláště chráněných druhů,
 - kontrola dodržování ochrany ZPF před znečištěním v souvislosti s provozováním sportovních střílnic,
 - kontrola plnění podmínek vydaných výjimek ze zákazů pro ZCHD a ZCHÚ a dalších rozhodnutí vydaných místně příslušnými orgány ochrany přírody,
 - kontrola jeskyní, důlních děl a dalších lokalit z hlediska zajištění ochrany letounů nebo způsobu využití těchto prostor,
 - kontrola chovu a nakládání s exempláři CITES, jedinci ZCHD nebo volně žijícími ptáky,
 - kontrola zaměřená na stav vodních toků a zajištění ochrany populací předmětů ochrany EVL, obecně a zvláště chráněných druhů, ve vztahu k odběrům vody pro umělé zasněžování lyžařských areálů a dalším způsobům využití nebo ohrožení,
 - kontrola dodržování vydaných rozhodnutí o omezení nebo zákazu činnosti podle § 66 ZOPK,
 - kontrola dodržování ochranných podmínek dravců a sov, zejména v souvislosti s chovem v zajetí,
 - kontrola výkonu státní správy se zaměřením na povolování kácení dřevin a ukládání náhradních výsadeb, kontrola uložených náhradních výsadeb,
 - kontrola dodržování podmínek stanoveného odchylného postupu při ochraně ptáků na rybnících.

Závěr

Plán kontrolní činnosti složky ochrany přírody pro rok 2023 byl sestaven na základě poznatků a zkušeností získaných v předchozích letech, se zohledněním personálních možností složky ochrany přírody. Významná část plánu je tvořena úkoly plynoucími z dlouhodobých závazků vůči dalším orgánům státní správy (kontroly Cross Compliance) a periodicky prováděnými kontrolami v oblasti GMO a ZOO. Dále jsou doplněna tradiční nebo nová problémová témata oblasti na úseku ochrany přírody, jako jsou kontroly investičních záměrů a další stavební činnosti, zásahů v souvislosti s dodržováním ochranných podmínek významných krajinných prvků, zvláště chráněných území a evropsky významných lokalit, zvláště chráněných druhů a volně žijících ptáků nebo kontroly výkonu státní správy. Dnes již standardní součástí činnosti jsou kontroly zaměřené na kontrolu ochrany ZPF před znečištěním, nově je mezi složkové úkoly zaváděna oblast kontroly využívání genetických zdrojů dle Nagojského protokolu.

Plánovaná činnost tvoří přibližně 40% pracovní kapacity inspektorů. Významná část aktivit spočívá v naplňování specifických úkolů, které reflektují činnosti a subjekty, jež představují potenciální závažné ohrožení zájmů ochrany přírody na daném území. Zbývající kapacity prakticky bezezbytku či dokonce na úkor plánované činnosti naplňuje prošetřování doručených podnětů, jejichž počet je v porovnání s jinými odbornými složkami ČIŽP velmi vysoký.

6. OCHRANA LESA

Právní rámec činnosti

V roce 2023 bude složka ochrany lesa ČIŽP zajišťovat v plném rozsahu výkon státní správy na úseku ochrany lesů jako složky životního prostředí.

I v roce 2023 bude právním rámcem pro výkon činnosti inspekce zejména:

- **zákon č. 282/1991 Sb.**, o České inspekci životního prostředí,
- **zákon č. 149/2003 Sb.**, o uvádění do oběhu reprodukčního materiálu lesních dřevin lesnický významných druhů a umělých kříženců, určeného k obnově lesa a k zalesňování, a o změně některých souvisejících zákonů,
- **zákon č. 114/1992 Sb.**, o ochraně přírody a krajiny,
- **zákon č. 289/1995 Sb.**, o lesích,
- **zákon č. 255/2012 Sb.**, o kontrole (kontrolní řád),
- **zákon č. 500/2004 Sb.**, správní řád,
- **zákon č. 250/2016 Sb.**, o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich.

Plánovaná i neplánovaná kontrolní činnost bude zaměřena na všechny typy vlastnictví lesů v rámci celé ČR.

Kromě povinností stanovených složce ochrany lesa obecně závaznými právními předpisy budou v rámci složky ochrany lesa šetřeny podněty, stížnosti, petice, vyhotovována odborná stanoviska a posudky, zpracovávány informace pro potřeby MŽP. Pokračovat bude také funkční spolupráce s PČR v oblasti protiprávního jednání v lesích, stejně jako spolupráce s ÚHÚL ve věci reprodukčního materiálu lesních dřevin.

Metodické řízení činnosti oddělení ochrany lesa oblastních inspektorátů ČIŽP bude spočívat ve vydávání metodických instrukcí z úrovně OOL ředitelství inspekce. Jejich cílem je na základě ustanovení Služebního předpisu č. 34/2021 Organizační řád, jakož i SP č. 13/2022 pro plánování a vyhodnocování vnější kontrolní činnosti v rámci inspekce a přípravu pro Výroční zprávu ČIŽP, pokračování ve sjednocování a objektivizaci výkonu inspekční práce, včetně prevence vzniku správních deliktů při hospodaření v lesích.

Plán kontrol

Pro rok 2023 je vnější kontrolní činnost OOL OI plánována v intencích SP č. 13/2022. Pro rok 2023 je naplánováno 566 oproti 576 kontrolám v r. 2022. Rozdíly v četnosti mezi OOL OI jsou dány zejména časovou náročností některých z nich. Přibližně stejný počet kontrol lze předpokládat u těch neplánovaných v důsledku nahodilých zjištění, podnětů a mimořádných situací v lesích.

Složkové úkoly

S ohledem na stabilizující se situaci v rozvoji biotických činitelů v lesích považujeme v současném období za zásadní otázky poškozování nově vznikajících lesních porostů zvěří a povýrobní úpravy po těžbách a dopravě dřeva. Z těchto důvodů byly pro letošní rok stanoveny následující složkové úkoly:

- poškozování lesních porostů zvěří a u kalamitních ploch přijímání opatření k jejich minimalizaci při obnově lesa a
- monitoring poškození PUPFLu na plochách po těžbě a dopravě dřeva.

Cílem složkových úkolů je monitorovat a následně formou osvěty i kontrolní činnosti působit na příznivý vývoj mladých porostů po ukončení kalamitních těžeb. Pro účely plnění složkových úkolů se předpokládá využití dat ze všech typů terénních kontrol a šetření.

Vícesložkové úkoly nebyly pro rok 2023 stanoveny.

Specifické úkoly

Volba specifických úkolů je již tradičně **ve výhradní pravomoci vedoucích OOL OI** a odvíjí se od konkrétních znalostí regionu a problémových lesních majetků. Z plánů kontrolní činnosti na rok 2023 vyplývá, že **napříč oblastními inspektoráty se objevují tato témata kontrol:**

- komplexní kontroly,
- rozvoj biotických činitelů – škodlivých hmyzích škůdců, hub, hlodavců,
- obnova lesů v zákonných lhůtách a její kvalita,
- škody zvěří,
- použití biologicky odbouratelných olejů a hydraulických kapalin,
- poškození lesů těžbou a lesní dopravou,
- ochrana lesního půdního fondu včetně jeho využívání pro jiné účely než pro plnění funkcí lesů (rekreační aktivity, odpady a odpadky, dobývací prostory),
- dodržování závazných ustanovení lesních hospodářských plánů a lesních hospodářských osnov,
- plnění opatření k nápravě ze správních rozhodnutí.

Jednotlivá témata budou kontrolována jednak jako samostatné kontrolní akce, tak i jako komplexní kontroly, v jejichž rámci je několik témat sloučeno.

I v roce 2023 v plánech převažují u většiny oblastních inspektorátů komplexní kontroly. Jejich obsahem jsou veškerá témata, která jsou z hlediska možné kontroly na daném lesním majetku aktuální. Jde o profesně náročný druh kontroly, která poskytuje ucelený obraz o stavu hospodaření v lesích konkrétního majitele, a to z hlediska ohrožení, popř. poškození životního prostředí v lesích jako složce životního prostředí.

Prioritní (zásadní) kontroly

Za zásadní kontroly, které by měly mít velkou vypovídací schopnost o stavu životního prostředí v lesích, i v roce 2023 inspekce považuje:

- kontrolu rozvoje biotických činitelů,
- kontrolu poškození lesů těžbou a lesní dopravou a narušení stability porostů,
- kontrolu obnovy lesů v zákonných lhůtách a její kvality,
- kontrolu škody zvěří,
- kontrolu využívání lesních pozemků pro jiné účely než pro plnění funkcí lesů,
- kontrolu plnění opatření k nápravě ze správních rozhodnutí.

Tyto prioritní kontroly budou orientovány na lokality rovnoměrně po celé dozorované oblasti OI ČIŽP, kde na základě získaných poznatků lze předpokládat ohrožení a poškození životního prostředí včetně porušení právních předpisů. Ústředním tématem těchto kontrol bude vedle prevence též volba účinných mechanismů k dosažení žádoucího stavu. Teprve v případech zásadního porušení platných předpisů budou tato porušení řešena jako přestupky.

Řádné provedení těchto kontrol - často u problémových vlastníků - klade na inspektory značné odborné a časové nároky a je základem k nápravě nežádoucího stavu.

Závěr

Plán kontrolní činnosti složky ochrany lesa pro rok 2023 byl sestaven na základě zkušeností z minulých roků, předpokladu vývoje škodlivých činitelů v lesích i na základě znalosti protiprávního jednání konkrétních fyzických a právnických osob.

Z dat jednotlivých OOL OI vyústila i volba složkových úkolů pro následující rok. Zde bude stěžejním problémem udržet obnovované lesní porosty v požadované kvalitě před tlakem zvěře, stejně jako navrátit poškozený PUPFL v důsledku enormních těžebních zásahů jeho základním funkcím. V roce 2023 se témata kontrol oproti předchozím rokům podstatně nemění. Kontroly budou zaměřeny na všechny typy vlastnictví lesů.

Schválil

.....

Ing. Lukáš Kůs
zástupce ředitele ČIŽP

V Praze dne.....